
Extret de la «Introducció a la crítica de l'economia política»*

per Karl Marx

En el cas de l'art és sabut que determinats períodes de florida d'aquest no es troben pas gens en relació amb el desenvolupament general de la societat i, doncs, tampoc amb el de la seva base material, del canemàs de la seva organització, per dir-ho així. Per exemple, els grecs comparats amb els moderns o també Shakespeare. De certes formes de l'art, com per exemple l'epopeia, és fins i tot reconegut que no poden ser produïdes en llur faïçó clàssica, configuradora de tota una època, tan bon punt com sorgeix la producció artística com a tal; és a dir, dins el domini de l'art mateix hi ha certes formacions significatives que només són possibles en un nivell poc evolucionat de l'evolució artística. Si això s'escau en la relació de les diferents classes d'art dins l'àmbit de l'art mateix, tant menys estrany resulta que s'escaigui en la relació de tot l'àmbit de l'art amb el desenvolupament general de la societat. La dificultat rau només en la manera general de copsar aquestes contradiccions. Tan bon punt són especificades, resten ja explicades.

Agafem per exemple la relació de l'art grec i després la de Shakespeare respecte a l'actualitat. És sabut que la mitologia grega no és tan sols l'arsenal de l'art grec, sinó també el seu planter. La visió de la natura i de les relacions socials que serveix de base a la fantasia grega i, doncs, a la mitologia grega, ¿és possible al costat de màquines filadores i de ferrocarrils i de locomotores i de telègrafs elèctrics? ¿On resten Vulcà enfront de Roberts et Co., Júpiter enfront del paral·lamps i Hermes enfront del Crèdit Mobilier?¹ Tota mitologia

* Karl MARX, extret d'*Einleitung zur Kritik der politischen Oekonomie* (1857), dins MARX/ENGELS, *Werke*, vol. XIII (Berlín 1961), ps. 640-642.

1. Banc per accions francès estretament vinculat al govern de Napoleó III. (N. de l'e. alemany.)

supera i domina i conforma les forces de la natura en la imaginació i per mitjà de la imaginació: desapareix, doncs, amb el domini real i efectiu sobre aquestes. ¿Què s'esdevé amb la Fama al costat de Printinghouse Square?² L'art grec pressuposa la mitologia grega, és a dir, la natura, i fins i tot les formes socials elaborades per la fantasia popular d'una manera artística inconscient. Això és el seu material. Però no una qualsevol mitologia, és a dir, no una qualsevol elaboració artística inconscient de la natura (comprès aquí en aquest terme tot allò objectiu i, doncs, la societat). La mitologia egípcia no podia ser mai el planter o el si matriu de l'art grec. Però sí que podia ser-ho en tot cas *una* mitologia. És a dir, en absolut un desenvolupament de la societat que exclogui tota relació mitològica amb la natura, tota relació mitològitzant amb ella, i, doncs, que exigeixi de l'artista una fantasia independent de la mitologia.

D'altra banda: ¿és Aquil·les possible al costat de la pólvora i del plom? ¿O, en suma, la *Iliada* al costat de la premsa tipogràfica i, no diguem ja, de la màquina d'imprimir? ¿No s'estronca necessàriament el cant i la llegenda i la Musa al costat del corró d'imprimir?; és a dir, ¿no desapareixen condicions necessàries de la poesia èpica?

Però la dificultat no rau en el fet d'entendre que l'art grec i l'epopeia es troben vinculats a certes formes d'evolució social. La dificultat està en el fet que encara ens proporcionin una delectança artística i que, en cert aspecte, siguin vigents encara com a norma i model inassequibles.

Un home no pot tornar a ser infant o es torna ell mateix infantil. ¿Però és que la ingenuïtat de l'infant no l'alegra i que, en un nivell superior, no ha d'aspirar ell mateix a reproduir altre cop la seva veritat? ¿En la naturalesa infantil, no hi reviu el caràcter propi a cada època en la seva veritat natural? ¿Per què la infantesa històrica de la humanitat, en el punt més bell del seu desplegament, no hauria de continuar exercint en tant que estadi irrepètible una atracció sempiterna? Hi ha infants malcriats i infants espavilats. Molts dels pobles antics pertanyen a aquesta categoria. Infants normals eren els grecs. L'atractiu que llur art exerceix en nosaltres no es troba en contradicció amb el fet que creixés en un estadi social poc evolucionat. N'és més aviat el resultat i està indèstriablement lligat amb el fet que les immatures condicions socials en què va sorgir, i les úniques en què podia sorgir, són ja del tot irrepètibles.

KARL MARX
traducció de Josep Murgades

2. A la Printinghouse Square, una plaça de Londres, s'hi troba l'edifici de la redacció de «The Times». (N. de l'e. alemany.)